

Chryścijanskaja Dumka

BIEŁARUSKI KATALICKI DWUTYDNIOWIK

№ 12 (138). Wilnia, 20 červienia 1937 h. Hod X.

PAŚLA KALWARYI

(6.VI.1937).

Žnimki z 3-ciaj Biełaruskaj Pilihrymki ŭ Kalwaryju pad Wilniaj.
1. Biełaruskija pilihrymy ŭ pachodzie (čaćwiorkami) na wulicach m. Wilni. 2. Čało bieł. pilhrymki pry V st. 3. Čało bieł. pilihrymki ŭ pieršaj ŭwodnaj bramie. 4. Ks. red. Ad. Stankiewič pramaŭlaje da pilihrymaŭ pry ŭwachodzie ŭ kalwaryjski kaścioł.

Z hodu ŭ hod na pačatku červienia jdzie ŭ Kalwaryju Biełaruskaja Pilihrymka. Niezabyty heta čas! Pamiatny jon u dušy biełaruskaha pilihryma praz uwieś hod. I nia dziwa. Dzień našaj Karwaryi prynosić nam pahłybleńnie i supakoj dušy, a tak-ža ažyŭleńnie łučnaści miž biełaruskaj intelihiencyjaj i narodam, miž rabotnikam i sielaninam, miž siałom i miestam.

Užo źwiečara pačali z roznych kutkoŭ našaha kraju źbiracca hrupki biełaruskich pilihrymaŭ. Nazaŭtra ranieńka ŭ św. Mikałaja św. Imša i kazańnie ajca Jazepa Hermanowiča. Jon-ža hałoŭny pawadyr sioletniaj Pilihrymki. Chutka prybywajuć jašče dwa biełaruskija duchoŭniki: red. Ks. Ad. Stankiewič i unijacki świaščeńnik Ul. Anoška. Jahony ŭschodnicki wyhlad zwaračwaje na siabie ŭsich uwahu.

A hadzinie paŭdziewiataj Pilihrymka ŭ poŭnym paradku, z strojnaj i hromkaj biełaruskaj relihijnaj pieśniaj, pa wulicach Wilni kirujecca ŭ bok Kalwaryi. Pa darozie mnohija jašče dałučajucca.

U Kalwaryi 15 minut adpačynku i abchod Kryžowych Daroh. Pramaŭlajuć napieramienu Ks. J. Hermanowič i Ks. Ad. Stankiewič. Pahoda staić charošaja. Nastroj u pilihrymaŭ padniaty i ŭračysty. Hołas biełaruskich pramoŭcaŭ hołasna raźlahajecca pa bary kalwaryjskim. Pa darozie napatykajucca inšyja pilihrymki, u ahramadnaj bolšaści tak-ža biełaruskija, ale wiaduć ich polskija ksiandzy i papolsku da ich pramaŭlajuć. Pilihrymy henyja ździŭlena ŭsłuchajucca ŭ biełaruskuju mowu našych ksiandzoŭ i mnohija tak-ža dałučajucca da biełaruskaj pilihrymki.

Pry adnej stacyi pramaŭlaje tak-ža a. Uł. Anoška. I jon hawora dawoli dobraj biełaruskaj mowaj (rodam jon až z Mahiloŭščyny), ale pierasypaje carkoŭna - sławianizmami i rusycyzmami i heta reža wucha biełarusaŭ łacinnikaŭ.—Unija nia moža znajści sabie miesca — filozofična zaznačaje niechta z intelihientaŭ. — Hetkaja adčuwajecca roźnica miž biełarusami katalikami, bo-ž i unijat katalik, a što-ž miž biełarusami katalikami i prawasłaŭnymi? Hetuju rožnicu zhładzić zmohuć i pawinny tolki sami biełarusy, nikoli čužyncy — kidaje dumku inšy. Ahułam-ža prysutnaść siarod łacinnikaŭ uschodniaha świaščeńnika robić dobraje ŭražańnie. Chryścijanski ŭniwersalizm bačycca widawočna.

Biełaruskaja Pilihrymka ŭ paradku, z nabožnym nastrojem, z zwonkaj pieśniaj, ad stacyi da stacyi idzie dalej. U wadnym miescy spatykajecca z niejkaj inšaj wialikaj pilihrymkaj. Kolki sot narodu adtul rynułasia siudy, da nas, pasłuchać biełaruskuju pramowu. Słuchajuć uważna, z wialikim zacikaŭleńniem. Niejkaja hrupka burycca, niešta hołasna tałkuje. Akazwajecca, heta byŭ pratest prociŭ biełaruskaj mowy. E! nia spynić wam, nia strymać jaje hołasu, što zwonka źwinić, wypływajučy z hrudziej wiernych synoŭ Biełaruskaha Narodu! Čujuć heta „protestanty" i supakojwajucca.

A woś i apošnija stacyi: Ukryžawańnie, Kalwaryja, Hrob, Znachod Kryža. Nadyšła raźwitalnaja pramowa. Pramoŭca ŭ haračych sławach padčorkwaje značeńnie Darohi Kryža, zaachwočwaje prychodzić jašče ŭ bolšym liku na druhi hod, a tak-ža malicca za tych usich, što ŭžo adyšli ad nas u wiečnaść, asabliwa za tych, što pieršyja zasiawali ziarniaty adradžeńnia Biełaruskaha Narodu. Strojna hrymić żałobnaja pieśnia „Anioł Panski".

Urešcie z pieśniaj „O, moj Boża, wieru Tabie", Biełaruskaja Pilihrymka, lik jakoj dachodziŭ da 400 asob, uwachodzić u Kalwaryjski Kaścioł, dzie adbywajecca bahasławienstwa Najświaciejšym Sakra-

---

Ks. I. Hermanowič.

Na Daloki Ŭschod. 3)

(Wilnia—Miensk—Maskwa—Charbin—Pekin— Rym).

III. Hranica.

— Waš pašpart?

Što-ž heta—ŭžo sawieckija kantralory? A dzie hranica?... Pryhladajučysia wielmi pilna, my tak jaje j nia ŭbačyli. Prajšli „Rubikon" i nia wiedajem, dzie jon? Dy niama času razważać: pašparty, wizy... Kantralor i para ŭradoŭcaŭ zahladajuć kožnamu ŭ papiery i ŭ wočy: papiery zabirajuć, a ŭ dušy pakidajuć trywały adbitak sawieckaj kantroli. Haworać tonam uradowym: heta — znajomy, stary carski ton, ale ŭcisnuty ŭ nowyja ramki. Kožny ŭradowiec, jak widać, abrezany rewalucyjnym siarpom i abstukany mołatam, wyciahnieny ŭ strunku, jakby hłynuŭ doŭhuju pałku, padstryžany pad ahulnuju praletarskuju roŭniu, — ŭ swaim pierakanańni biaskonca pierawyžšaje suświetnuju buržuaziju, da katoraj zaličaje ŭsich nas pieraježdžajučych hranicu.

Jedziem dalš. Raptam čujem—marš— muzyka: heta — prywitańnie. Arkiestra na hanku pryhožaha domu jhraje, wytrubliwaje padjomnyja melodyi. Ciahnik pawoli prachodzić wializarnuju tryumfalnuju bramu. Sustrečnaja nadpiś abwiaščaje: „Praletaryi ŭsich krain złučajciesia!" Z druhoha boku bramy: „Komunizm sotriot wsie hranicy!" Na stancyi Nieharełaje šmat moładzi, katoraja witaje... nas?... Dy nia wielmi ab nas kłapocicca! Heta ŭsio pryhatawana dla swaich. Bo woś tyja „indywidui," što na tym baku hranicy mieli spuščanyja wočy, tut praświatleli: stajali ŭ woknach i z žywoj ŭśmieškaj witali witajučych. Tut roli pieramianilisia: jany čulisia na swaim hruncie, a my spuścili wočy. Ju-Fun-Šyn stajaŭ, jak adrantwieły i maŭčaŭ. Brat-Antoni ahladaŭsia na mianie. Tolki małodšy kitajec-student nie akazywaŭ strachu, a prostaje zacikaŭleńnie. Dy zrešta ŭ hetych kitajcaŭ byŭ stały padzieł abawiazkaŭ: dziadźka adkazywaŭ pierad usiakimi ŭładami, swaryŭsia sa ŭsimi, adyhrywaŭsia to papierami, to partmanetkaj, a student tolki paświstywaŭ i słužyŭ dziadźku za nasilščyka, łakaja i — hultaja, bo raboty było mała.

Ciahnik zatrymaŭsia akančalna. My byli hatowy wychodzić, adnak doŭha nichto nas nia klikaŭ. Wokny j dźwiery začynieny. Čakajem i čakajem. Narešcie źjaŭlajucca ŭłady: addajuć pašparty i zahadywajuć wychodzić na mytniu na rewizyju. Prytym nam dakładna rastłumačyli, što sawieckim nasilščykam „na čaj" nie dajecca; zatoje musimo pry asobnym stale apłacić taksu i dastać kwitancyju na nasilščyka, a ŭžo jon paniasieć darma. Ci sam nasilščyk što z hetaha maje, ja nie dawiedaŭsia.

mantam. „Budź zaŭsiody pachwalony, „Budź wiečna pachwalony“, „Boža, što kaliś narody“ piajucca z asabliwym duchowym padjomam.—Jomka piajuć Biełarusy — zaznačaje niechta, wychodziačy z kaścioła.

*

U zakrystyi Kalwaryjskaha Kaścioła lažyć knižka, dzie zapiswajecca kožnaja pilihrymka: adkul, chto wioŭ, skolki asob. Prad Biełaruskaj Pilihrymka z pad Maładěčna, likam 1555, badaj pałowa prawasłaŭnych, na čale Ks. K. Lubianca.—Ach woś što! Niekalki sot prawasłaŭnych biełarusaŭ prywioŭ u Kalwaryju ksiondz, jaki pramaŭlaŭ da ich wyklučna papolsku i jaki nawat nie pryznaje biełaruskaj nacyi, dyk čamu-ž ab hetym nie padumajuć ksiandzy biełarusy? Na budučy hod treba paprawicca, na budučy hod u Biełaruskaj Pilihrymcy pawinny być i kataliki i prawasłaŭnyja, pilihrymka heta pawinna być ahulna-biełaruskaja. Bo ci-ž nie adna była dla ŭsich nas Daroha Kryža našaha Spasa?

*

Pa ŭsim, razsieŭšysia pad kalwaryjskimi sosnami, pačaŭsia adpačynak, pasiłak, uzajemnyja častawańni, pryjaznyja hutarki, supolnaja i hrupami fatahrafija i — apošniaje „da pabačańnia“ na druhi hod.

Sioletniaja Biełaruskaja Pilihrymka mieła asabliwy charaktar. Była jana duža roznarodnaja što da miesca pachodžańnia pilihrymaŭ. Prybyli jany — apRača Wilni — z 19 miascoŭ našaha Kraju. I tak byli pradstaŭleny hetkija miascy: Świr, Haduciški, Dukšty, Kluščany (Świanc. paw.), Kiena, Ławaryški, Tabaryški, Turhieli, Małyja-Salečniki (Wilenska-Trocki paw.), Žodziški, Daniušawa (Wialejski paw.),Smarhoni, Kuciewičy, Baruny (Ašmianski paw.), Subotniki, Dziawieniški (Wałožynski paw.), Baradzieničy (Brasłaŭski paw.), Repla (Waŭkawyski paw.), Dzialatyčy (Nawahradzki paw.).

Atrymaŭšy na pamiatku našy pilihrymy malitaŭnik „Hołas Dušy“ i „Chrysc. Dumku“, wiasiołyja i silnyja ducham, adprawilisia damoŭ z ćwiordaj dumkaj ab budučaj Biełaruskaj Pilihrymcy ŭ nastupnym hodzie.

Daj-ža, Boža, da ščaśliwaha pabačańnia!...

U Litoŭcaŭ

Nie dazwolili. Litoŭcy, jak pawiedamlaje ich presa, żbiralisia wydawać dwutydniowik „Šviesos Kelia“ (Daroha Światła) ŭ Waršawie i „Švienčionu Balsą“ (Świancianski hołas) u Świancianach. Administracyjnyja adnak ułady nie dazwolili.

Kanfiskaty. № 44 „Viln. Rytojus“ zahadam Starasty m. Wilni skanfiskawany. Taksama skanfiskawany zbornik wieršaŭ „Lietuviški eilerasčiai“ (Litoŭskija wieršy).

„Aušrele“ (Zorka), dziciačy časapis, dadatak da „Viln. Rytojus“, školnymi ŭładami zabaroniény ŭ pačatkawych prywatnych i dziaržaŭnych škołach.

Zasudzili ksiandza. Niadaŭna ŭ Świancianach Wilenski Akružny Sud zasudziŭ Ks. A. Zarembu na 6 miesiacaŭ wastrohu. Winawacili jaho ŭ tym, što jon zapiswaŭ na litoŭski ład proźwiščy, pišučy metryki.

Wializarnaja zala, razździelena pasiaredzinie ładaj, dzie rewidujuć bahažy, wyhladaje skarej na wialikapanski salon, čym na praletarskuju mytniu. Nawakoł pa ścienach wialikimi litarami wypisana parasiejsku, paanhielsku, francusku, niamiecku, italjansku: „Proletaryi wsiech stran..“ i małymi litarkami — pabiełarusku i paukrainsku — toje samaje. U zali ŭradoŭcaŭ — ćma! Adnak chodziać – šmyhajuć biaz stuku, haworać biaz homanu, i naahuł panuje takaja ciš, jakby tut pracawali aniamieŭšyja ludzi. Časam nawat tolki znakami pieramihiwajucca z saboju. Rewizyja — padrabiaznaja: u mianie prapuścili nawukowyja j carkoŭnyja knižki, zatrymali ŭsie hazety j brašury palityčnahaźmiestu. Prapuścili adziežu j jadu. Wietliwaść — suchaja, ale prykładnaja! Šukali j pytali ab swaju, sawieckuju, walutu, katoruju sroha zabaraniajuć uwozić u Rasieju. Treba było takža pakazać usie zahraničnyja hrošy dla kantroli wydatkaŭ u SSSR. Na wyjezd, na asabistyja wydatki należyła źmianić hrošy — „walutu“ ŭ kasie, pawodle pradwajennaha kursu, zn. 1 dalar amerykanski za 1 rub. saw. 92 kap. Prytym nas zapeŭnili, što sawieckija hrošy, jakija astanucca, možna budzie na kitajskaj hranicy admianić nazad na „walutu.“ Cikawaja manipulacyja. Publika pawieryła tolki častkowa. Asabistaj rewizyi nie rabili. Ja nie płaciŭ nijakaha myta.

My ŭzdychnuli krychu swabadniej. Stali razhladacca. Świet byŭ admienny: i nia toje, što ŭ Polščy, i nie takoje, što spatykałasia kaliś u daŭniejšaj Rasiei. Prajechali hranicu pamysna. Adnak čulisia, jak Robinzon Kruzo pośle karablekrušeńnia, kali apynuŭsia na sušy: byŭ cely i ščaśliwy, adnak palez načawać na drewa. Asabliwa zabaŭna wyhladaje čaławiek, katory ŭpiaršyniu wybraŭsia ŭ dalokuju padarožu: usio zwyčajnaje jamu wydajecca asabliwym; nie dawiaraje nikomu, ani nawat samomu sabie; pierapytywajecca šmat razoŭ ab toje samaje... Nia inakš było z nami; tymbolš, što raptam znajšlisia my ŭ ziamli „Goga j Magoga,“ jak nam kazali pierad wyjezdam.

Ja spačatku hawaryŭ z uradoŭcami parasiejsku, ale paśla, aswoiŭšysia, pierajšoŭ na biełaruščynu, nawat sumysna šukaŭ akazii da hutarki. Nichto, praŭda, z ich nie wyražaŭ najmienšaha ździŭleńnia, adnak usie adkazywali, apryč nižejšych čynoŭ, tolki parasiejsku. Biełarusizacyja, widać, jašče nia wyjšła z mokrych pialonak.

Ale niadoŭha my razhladalisia: zaharnuŭšy nas — celuju stadu čužych, „inostrancew“ — skirawali da swajho ciahnika „SS Biełaruskich žal. daroh.“ Hetym ciahnikom — praz Maskwu, Urał, Sibir — dabiaromsia da samaj Mandžury.

Božaje Słowa

na V Niadzielu pa Siomusie.

I.

U ƀeny čas skazaŭ Jezus swaim wučniam: kali sprawiadliwaść waša nia budzie bolšaj, jak knižnikaŭ i faryzejaŭ, nia ŭwojdziecie ŭ władarstwa niabiesnaje. Wy čuli, što skazana starazakonnym: nie zabiwaj, a cƀto-b zabiŭ, na taƀo budzie sud. A ja wam kažu, što kožny, cƀto ƀniewajecca na swajƀo brata, pojdzie pad sud. A cƀto-b skazaŭ na swajƀo brata „raka," budzie padleƀły sudu najwyšejšamu. A kali-b cƀto skazaŭ biazbožnik, na taƀo budzie aƀoń piakielny. Dyk kali pryniasieš ty swaju acƀwiaru da aŭtara i tam prypomniš, što brat twoj maje niešta praciŭ ciabie: pakiń tam prad aŭtarom swaju acƀwiaru i idzi pierš paƀadzisia z bratam swaim, a tady wiarnuŭšysia pałažy swaju acƀwiaru.

(Mat. 5,20—24).

II.

Chryścijanskaja sprawiadliwaść

Siańnia Jezus Chrystus wuča nas swajej sprawiadliwaści. Roznaja jana ad sprawiadliwaści faryzejaŭ i ad sprawiadliwaści hetaha świetu. Wonkawaja, źwierchniaja wiernaść Bohu, što apirałasia tolki na formie relihii, na abradzie, a tak-ža hetkija samyja, bo tolki dla ludzkoha woka, dobryja ŭčynki — woś i ŭsia sprawiadliwaść faryzejaŭ.

Tolki farmalna, dla woka ludzkoha, być dobrym i siańnia dla mnohich jość najważniejšaj sprawaj ich maralnaha i relihijnaha žyćcia. Źwierchnie-paradačnyja da bližniaha adnosiny, a ŭ sercy samalubstwa, wykonwańnie abradu relihii, a ŭ sercy choład i pustata — woś i ŭsia dobraść i sprawiadliwaść mnohich, duža mnohich siańnieśnich ludziej.

Tymčasam świataja Wanelija wuča nas sprawiadliwaści susim inšaj. Dla jaje mała spoŭnić tolki abrad relihii, adbyć tolki formu, a tak-ža mała adnosna bližniaha być uparadku źwierchnie i farmalna, ale jana damahajecca ad čaławieka, kab jaho adnosiny da Boha j bližniaha pachodzili z ščyraj dušy, z praŭdziwaj lubowi. Dziela hetaha Jezus Chrystus sudzić čaławieka nia tolki za ich źwierchnija čyny, ale tak-ža—i to pradusim — za ŭnutranuju pryčynu henych čynaŭ, heta znača: za ŭčućci i nastroi serca, za imkneńni i pažadańni woli. Woś-ža kožnaja błahaja dumka, kožny błahi namier, pačućcio nienawiści, hniewu, pahardy dla bližniaha, kali tolki na heta jość zhoda woli, prad Boham jość prastupkam, hrecham takoj samaj miery, jak i samyja źwierchnija čyny, što adpawiadajuć henym unutranym pačuwańniam i nastrojam.

U hetkim značeńni treba j razumieć słowy Zbaŭcy ab prastupkach i karach u siańnieśniaj Wanelii. Jon nas wuča, što apróča zabojstwa čaławieka i hwałtu nad im, jość tak-ža j inšyja, tak-ža ciažkija adnosna jaho prawiny, što nia jość čynami, a tolki błahimi nastrojami i pažadańniami našaj dušy. Trom rodam prawinaŭ adnosna bližniaha, jakija sprawiadliwaść faryzejaŭ uważała za drobnyja, adpawiadajuć pawodle Chrystusa try rody kar, jakimi ŭ Starym Zakonie karali za najciažejšyja kryŭdy i źniawahi čaławieka.

Za hnieŭ — kaža Jezus Chrystus—čaławiek winien „sudu," heta značyć kary, jakoj karali zabojstwa, a takoj karaj była śmierć. Źniawaha čaławieka aramajskim słowam „raka," što znača: podły, niahodny, pawodle Chrystusa winawataja jość „rady," što znača— jość prastupkam, jaki ŭ Żydoŭ sudziŭ najwyšejšy sud, Sanhedryn. Urešcie paharda bližniaha słowam „biazbožnik" ci jak inšyja tłumačać „hłupiec," što znača: Boh jakby pamyliŭsia, tworačy takoha čaławieka i ciapier u henym čaławieku niama Boha, — paharda i abraza hetkaja pawodle Chrystusa zasłużwała na karu „gehenny," heta jość — na karu spaleńnia ŭ dalinie „Hinnom." Za časaŭ Chrystusa ŭ hetaj dalinie palili ŭsiakaje brudnaje śmiaćcio i była jana symbolem, znakam ahniu piakielnaha.

Hetkaja jość chryścijanskaja sprawiadliwaść, hetak Chrystus, jaki bača tajomnaści serca našaha, asudžaje našyja prawiny adnosna našaha bližniaha. Mnohim heta pakazwajecca zanadta surowym i i nawat niesprawiadliwym, bo ci-ž možna ŭważać adnolkawaju winoj i karaj za hnieŭ i zabojstwa i ci-ž sprawiadliwaj jość kara piakielnaha ahniu, jakoj hrazić Chrystus tym, što tolki źniaważliwym słowam „hłupiec—biazbožnik" abražajuć bližniaha?

Hetak dumajuć tyja, jakija, zhodna z wonkawaj sprawiadliwaściaj hetaha świetu, nie pryznajuć unutranych pryčyn ludzkich čynaŭ. Toje ŭsio, što dziejecca na świecie — pawodle ich—jość wynikam dziejnaści roznych źwierchnich pryčyn. Klimat, hieohrafičnaje pałažeńnie, warunki ekanamičnyja i hramadzkija, uzhadawańnie i spadkabierstwa — woś adzinyja pryčyny, jakimi sprawiadliwaść hetaha świetu tłumačyć usie čyny kožnaha čaławieka. A ŭsio toje, što jość čysta asabistym u čaławieka, usie jaho duchowyja, unutranyja nastroi, usio heta, pawodle sprawiadliwaści hetaha świetu, a nawat pawodle dumki niekatorych wučonych psycho-socyjolohaŭ — jość prajawam u čaławieka patolohičnym, prajawam chwaraści jaho.

Hetkaj „nawucy," padważanaj nawat sučasnaj fizykaj, adwieku piareča Wanelija. Hetkaj nawucy piareča takža j naš asabisty dośled, naša asabistaja prakanańnie. Jasna, što za našy čyny, jak źwierchnija, tak i ŭnutranyja, adkazny pradusim my, a nia toje ŭsio, što paza nami. Dziela hetaha sapraŭdy jość sprawiadliwym adnolkawa sudzić, jak wykanańnie čynu, tak i samuju wolu, samuju pastanowu dakanać heny čyn.

Woś-ža niamožna nam zdawolwacca sprawiadliwaściaj hetaha świetu, katoraja tolki tam bača winu, dzie stałasia jaŭnaj ludzkaja źniawaha ci kryŭda. My pawinny wykidać z sarcoŭ swaich i niščyć sam zarodak, samuju krynicu hniewu, nienawiści i pahardy da našaha bližniaha.

Nijakaja malitwa, nijakaja relihijnaja praktyka, nia wyłučajučy nawat najświaciejšaj z ich, jak św. Kamunija, nie zwalniaje nas ad hetaha zakonu chryścijanskaj sprawiadliwaści. „Kali prynosiš ty swaju achwiaru da aŭtara i tam prypomniš, što brat twoj maje niešta praciŭ ciabie, pakiń tam prad aŭtarom swaju achwiaru i idzi pierš pahadzisia z bratam swaim, a tady wiarnušysia pałažy swaju achwiaru"...

Ks. Ad. St.

WASIŁKI

Addzieł dla dziaciej.

Dub.

Siłačom staić
Dub razwiesisty,
I zdalok widać
Pyšny wierch jaho.

A ŭnizie pad im
Rečka kocicca,
Srebram-stužkaju
Pawiwajecca.

U nahach trawa
Nizka ścielecca,
A wakoł lažyć
Trawianisty łuh.

Ŭ hłyb ziamli ŭwajšli
Karani jaho.
Krepka dub staić,
Nie warušycca.

Tak razmašysta
Paraskidany
Wa ŭsie storany
Łapy krepkija!

Kamiel—słup-skała
Dyša siłaju,
A ŭharu zirnieš —
Šapka walicca!...

Niewiasioły dzień.

Niewiasioły dzień wydaŭsia siańnia Piatrusiu.

Čamu niewiasioły? Jon i sam nia moh-by adkazać. I ŭ škole ničoha niapryjemnaha nia trapiłasia i doma ŭsio dobra — a jamu niawiesieła. Nie chaciełasia hulać z siabrami na pieramiency ŭ škole, nawat cikawaja kniha z školnaj biblijateki zusim nia idzie ŭ haławu... Piatruś sam nia pamiatuje, jak pałažyŭ knižku na kalena dy i zadumaŭsia, hledziačy na wahoń lampy.

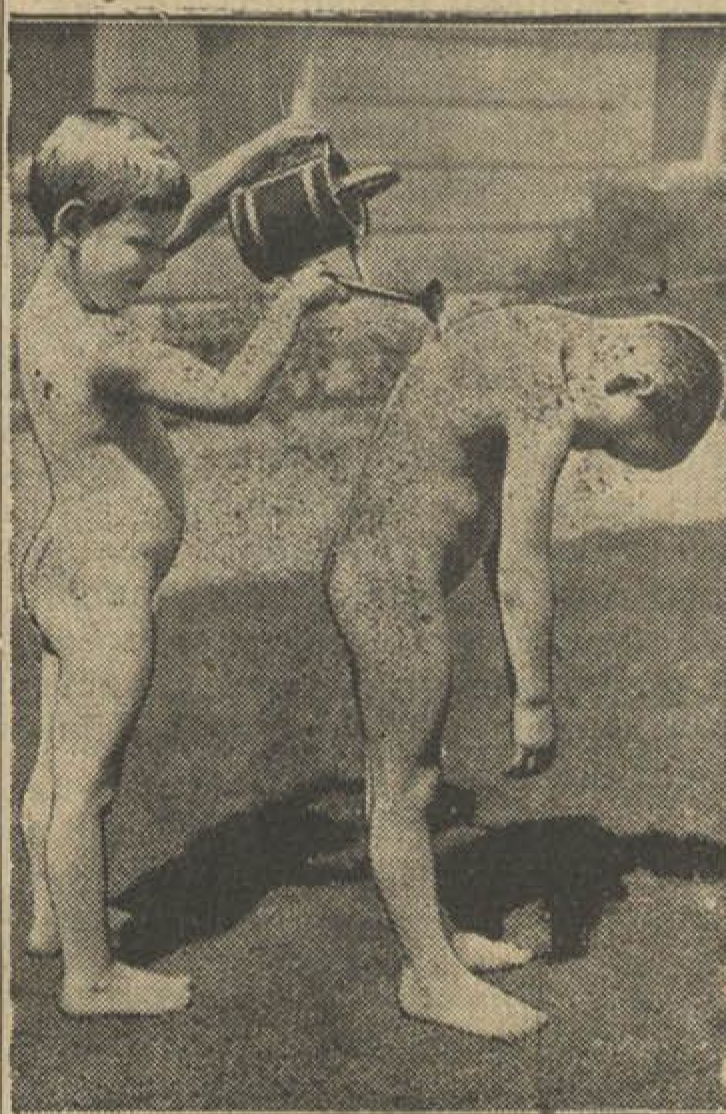
Matka daŭno ŭžo ŭbačyła, što Piatruś siańnia sam nia swoj i jana što minutu ŭzwodzić wočy z pracy na swajho synka... Doŭha ničoha nia kaža, a ŭrešcie pytaje:

— Čaho tak naduŭsia, Piatruś? Skryŭdziŭ chto ciabie ŭ škole?

— Nie, mama. Tak tolki čahoś niawiesieła. Nie mahu ni čytać, ni štoś rabić. Usio štości ŭ haławie wiercicca...

— Peŭna hulanki z siabrami.

— O, nie! Mnie siańnia i hu-

lać nie chaciełasia: čahości mnie byccam nie staje, niečaha zabyŭsia, ci nie zrabiŭ. Ja nawat prypaminaŭ — zdajecca zrabiŭ usio, što treba: zadanyja lekcyi wiedaŭ u škole, i nazaŭtra ŭsio zrabiŭ, zanios nawat Ihnasiu knižku, što jon prasiŭ...

— E, ubiŭ sabie niawiedama što ŭ haławu! — kaža matka. — Dziwišsia na lampu, mały Biełarusik, jak baran na nowyja waroty, zamiesta iści spać.

Piatruś usio siadzić.

— Mama! Užo znaju — kaža, — prypomniŭ! Ty sama padskazała! Woś bačyš — my Biełarusy, žywiom na swajej ziamli, pracujem, ale zarobleny hroš addajom druhomu: ci to lekaru, ci kamu inšamu. Kali ja źwiarnuŭsia z hetkim pytańniem da wučyciela, to jon skazaŭ — my sami hetamu winawaty. Usio dabro zaležyć ad nas. — Dyk woś, mama, jak-ža ad nas, čamu my nie starajemsia pracawać dla palepšeńnia našaj doli, kali my sami źjaŭlajemsia kiraŭnikami našaha žyćcia?

Maci ničoha nia kaža, tolki ŭsio pahladaje na Piatrusia, adkul u jaho takija dumki?

— Ja nie mahu spać spakojna, u mianie duša zdajecca tak i wyskačyć. Mama, ja chaču razam z usimi pracawać dla nas, dla palepšańnia našaj doli!

— Piatruś, synočak, hlań jaki ty jašče maleńki, jak mała maješ siły. Laž i śpi śmieła dy smačna, a kali padraścieš i nabiareš rozumu i siły, tady staniešsia kiraŭnikom našaha lepšaha žyćcia.

— O, ciapier ja zasnu, kali baču, što chutka ŭsio źmienicca k lepšamu.

— Piatruś stanawicca na malitwu. Doŭha molicca, daŭžej jak zaŭsiody. Paśla spakojna ścielić łožak swoj kala piečki, kładziecca i chutka zasynaje.

H. B.

U lesie ŭletku.

Niama ŭ lesie taho razdolla, jak na poli, ale dobra ŭ im u haračy poŭdzień. I čaho tolki nie nahledziššia ŭ lesie!

Wysokija čyrwanawatyja chwoi razwiesili swaje ihlistyja wierchawiny, a zialonyja jołački wyhinajuć swaje kalučyja halinki. Krasujecca biełaja kudrawaja biaroza z pachučymi listočkami, dryžyć šeraja asina, a karanasty dub raskinuŭ šatrom swaje, niby wyrazanyja rukoju, listy.

Z trawy hladzić biełaje wočka sunicy, a popleč užo čyrwanieje pachučaja jahadka.

Biełyja paciarački łandyša kačajucca miž hładkich liściaŭ.

A woś paziraje z trawy bieleńki hrybok, a tam, miž dwuma asinami, prytaiŭsia čyrwonieńki hrybok — padasinawik.

Niedzie stukaje pa drewu swaim mocnym nosam dziacieł, kukuje biazdomnaja ziaziula.

Šery zajčyk šmyhanuŭ u kusty, wysoka miž halinkami matnuła pušystym chwastom skakuchawawiorka. Daloka ŭ hłybini lesu niešta traščyć i łomicca: heta idzie kasałapy Miška.

Razhadki zahadak z № 11:

1. Łučyna z ahniom. 2. Ahoń razahreŭ žaleza, a žaleza bjuć mołatam.

Uražańni z Biełaruskaj Pilihrymki ŭ Kalwaryju.

U našym šerym sialanskim žyćci zdarajucca tak-ža i dni światlejšyja, ab jakich pamiać astajecca nazaŭsiody. Woś da hetych-ža dzion treba zaličyć našu Biełaruskuju Pilihrymku ŭ Kalwaryju.

Z usich, nawat i dalejšych, kutkoŭ našaj staronki pa 100 i bolej wiorst z chatamkami na plačach i časami bosyja jšli my ŭ Wilniu, kab tut z wusnaŭ našych biełaruskich ksiandzoŭ pačuć publična naša rodnaje biełaruskaje słowa.

Trudna apisać tyja trudy i muki, jakija my pieranosim, idučy ŭ Kalwaryju i wiartajučysia nazad! Ich mała chto zrazumieje,—asabliwa tyja, kamu jość mahčymaść karystacca nawačasnymi sposabami znosinaŭ.

Ale my ŭsie swaje trudy i ciarpieńni, tak jak i ŭkryžawany Jezus Chrystus, achwiaroŭwajem za swoj harotny narod Biełaruski, za siłu i hart našaj dušy i cieła ŭ zmahańni za chutčejšaje ździejśnieńnie našych narodna-hramadzkich ideałaŭ. Aproč taho zanosim molby da Boha za žywych i pamioršych našych matak i baćkoŭ, bratoŭ i siaścior, swajakoŭ i znajomych, jakija žyli i pracawali na karyść i sławu Biełaruskaha Narodu.

Pa prykładu papiarednich hadoŭ zborka pilihrymaŭ była ŭ kaściele św. Mikałaja, adkul, wysłuchaŭšy św. Imšy i wielmi pryhožaha kazańnia Ks. J. Hermanowiča, z kryžam i biełaruskimi ksiandzami na čale, śpiawajučy biełaruskija pieśni, idziom wulicami Wilni až u Kalwaryju, dzie pa małym pierapynku pačynajem abchodzić i razwažać Kryžowaju Darohu našaha Zbaŭcy. Pry kožnaj stacyi ksiandzy mieli biełaruskija pramowy, jakich ludzi słuchali z zachapleńniem i kožnaje ich słowa, jak ahniom, wypaliwała znak u našaj dušy.

Raschodziačysia da chataŭ, niasiom pad našyja sałamianyja strechi nowuju enerhiju da pracy nad našym adradžeńniem duchowym i mataryjalnym, mocna wieračy, što Chrystowa z hrobu paŭstańnie paśla jaho muki i śmierci, jość nam zarukaj, što i my z Božaj pomačaj dačakajemsia pieramohi.

F. K.

Z relihijna-hramadzkaj niwy.

× **Adnosiny miž Rymam i Niamieččynaj** wielmi napružanyja. Niamiecki ambasadar pry Watykanie wyjechaŭ u Berlin. Pałažeńnie katalikoŭ u Niamieččynie wielmi ciažkoje. Niadaŭna prociŭ ucisku katalikoŭ u Niamieččynie wystupiŭ kardynał Zł. Št. Paŭnoč. Ameryki Mundelajn, z pachodžańnia niemiec. Hitleroŭskaja Niamieččyna pačułasia dziela hetaha abražanaj i zažadała ad uradu Ameryki pajaśnieńniaŭ, ale toj ničoha nie adkazaŭ. Maŭčyć i Watykan.

× **Nowaje kitajskaje tłumačeńnie Wanelii.** Wiedamy kitajski katalicki wučony Ma-Siang Peh ad niekalki ŭžo hadoŭ pracuje nad nowym pierakładam Wanelii. Pamima 98 hadoŭ žyćcia, nabožny i mudry kitajec paśpieŭ skončyć swaju pracu i ŭžo addaŭ kaścielnym uładam da aprabaty.

× **Presa Ajcoŭ Jezuitaŭ.** Ajcy Jezuity majuć 1112 presawych orhanaŭ u 50 mowach, jakija adbiwajucca ŭ nakładzie440 milijonaŭ ekzemplaroŭ u hod dla 13,340,060 padpiščykaŭ. Dziŭna tolki, što Ajcy Jezuity nie wydajuć ničoha ŭ biełaruskaj mowie.

× **U Złučanych Štatach Paŭn. Ameryki** jość ciapier 20,959,000 katalikoŭ, na 436,000 bolš jak u hodzie prošłym. Katalickich kaściołaŭ jość 16,526, katalickich parachwijalnych škołaŭ 7,445 z 2,170,000 dziaciej.

× **Katalickaje kino.** U Rymie prajektujecca wialiki katalicki filmowy kanhres, jaki budzie razhladać sprawu ŭwiadzieńnia ŭ žyćcio dumak, pradstaŭlenych św. Ajcom u encyklicy ab kinomatohrafii.

× **U Francyi sajuz katalickich inžynieraŭ** maje ciapier 55 addziełaŭ z 10,000 siabroŭ. Hałoŭnym zadańniem hetaha sajuzu jość padniaćcie hramadzkaj maralnaści.

× **Dziaržawy, u jakija zabaronieny ŭstup misijanaram.** Naležać da ich: Afhanistan, Arabija, Butan, Grenlandyja, Wonkawaja Manholija, Tybet, Sikkim, małajskija kniaźstwy, a taksama SSSR. Takim čynam 275,000,000 ludziej nia moža pačuć jašče i ciapier Chrystowaj nawuki.

× **Karty da ihry z abrazikami światych.** Biazbožnickaje wydawiectwa ŭ Maskwie wydała niadaŭna karty da ihry z abrazikami światych. Karty majuć nadpis u 15 mowach: „relihija jość opijum čałowiectwa". Słowam, kaho Boh choča pakarać, tamu rozum adymaje.

× **Malitwa pierad pasiedžańniem parlamantu.** Sojm dziaržawy Manitowa, jakaja ŭwachodzić u sajuz Zł. Št. Paŭn. Ameryki, pastanawiŭ, kab zaŭsiody pačynać pasiedžańnie supolnaj malitwaj. Prociŭ hetaha wystupiŭ usiaho adzin pasoł.

† Adward Stalčynski

Małankaj ablacieła sumnaja wiestka ab trahičnaj śmierci św. pam. Adwarda Stalčynskaha, žychara wioski Sačyniat, Žodzišnaj hminy, Wialejskaha paw.

Asoba jaho była nam bližej znanaja, bo ad swaich maładych hadoŭ pracawaŭ u hramadzkich ustanowach dla ahulnaha dabra.

Ad pawajennych hadoŭ byŭ adnym z aktyŭnych świedamych biełarusaŭ, adzin z zakładčykaŭ i daŭhaletni sakratar Hurtka Bieł. Inst. Hasp. i Kultury ŭ Žodziškach, stały śpiawak kaścielnaha choru za časoŭ biełaruskaj mowy ŭ Žodzišnym Kaściele. I ahułam byŭ jon świedamym i dziejnym biełarusam i čaławiekam.

Apošnim časam kala 10 hod pracawaŭ jak buhaltar u Kasie Stefčyka ŭ Žodziškach i zdabyŭ tytuł „dobraha čaławieka", spačuwajučy kožnamu ŭ hory i prychodziačy z pomačaj, paradaj i tłumačeńniem.

Za swoj dobry charaktar mieŭ pašanu tak-ža i z boku palakoŭ.

Zhinuŭ ad niaščasnaha wypadku ŭ młynie, papaŭšy ŭ koła, jakoje ścisnuła jamu ruku i hrudzi tak, što nie prahawaryŭšy praz 5—10 minut pamior.

Ab pašanie da jahonaj asoby świedčać pachowiny, u jakich wiaskowyja ludzi i na't polskaja intelihiencyja masawa pryjmali ŭdzieł i amal usia daroha załobnaha pachodu kala 2—3 klm. była ŭsłana kwietkami i zieleńniu.

Na hetym miescy wyražajem baćkom i siostram swoj spahad z pryčyny pradčasnaj, u poŭnym rasćwiecie sił i wieku (mieŭ 31 hod, śmierci ich syna, žadajučy, kab naša biełaruskaja ziamielka była jamu lohkaj i pamiać ab im u narodzie kab zastałasia nazaŭsiody.

K. Fiedarowič.

Nastupny numar „Chryśc. Dumki" wyjdzie 15 lipnia.

Biełaruskaja chronika.

Rezalucyi Bieł. Nac. K-tu. Ahulny Schod Bieł. Nac. K-tu ŭ Wilni, jaki adbyŭsia 21.V. sioleta, miž inšym uziaŭ pad uwahu hetkija najważniejšyja ŭ sučasnaści patreby Biełarusaŭ u hranicach Polskaje Dziaržawy:

1. Prawiadzieńnie ziamielnaj reformy na ziemlach zasielenych Biełarusami, pry jakoj byli b nadzieleny da poŭnaziamiella małaziamielnyja i biezziamielnyja biełaruskija sialanie;

2. Ablahčeńnie padatkaŭ i samaŭradawych pawinnaściaŭ;

3. Wyasyhnawańnie tannych doŭhaterminowych kredytaŭ dla indywidualnych sialanskich haspadarak pry pierachodzie ich na chutary;

4. Nacyjanalna - biełaruskaja arhanizacyja kooperacyi, absłuhoŭwujučaja biełaruskaje nasielnictwa;

5. Ažyŭleńnie samaŭradawaj dziejnaści inicyjatywaj źnizu, ad miascowaha nasielnictwa, biaz nijakaha nacisku ŭ kiraŭnictwie z boku ŭładaŭ dziaržaŭnaj administracyi;

6. Adčynieńnie dla biełaruskaha nasielnictwa, zhodna z abawiazujučaj kanstytucyjaj i inšymi zakonami, pačatkawaha i siaredniaha školnictwa z nawučańniem u rodnaj mowie, a tak-ža naładžańnie zaškolnaj aświety dla darosłaj moładzi praz biełaruskija kulturna - aświetnyja hramadzkija arhanizacyi;

7. Spynieńnie ŭ prawasłaŭnym carkoŭna - relihijnym žyćci palityki, jakaja ŭtrymliwaje ŭ relihijnym žyćci prawasłaŭnych Biełarusaŭ rasiejščynu abo ŭwodzić polščynu, i prawiadzieńnie biełarusizacyi carkoŭna-relihijnaha žyćcia na ziemlach zasielenych Biełarusami ŭ carkoŭnych propawiedziach i ahułam u nawučańni relihii;

8. Uwiadzieńnie ŭ kaścioł u biełaruskich katalickich parachwijach biełaruskaj mowy ŭ kazańniach i dadatkawych nabažeństwach, a tak-ža nawučańnie relihii biełaruskich katalickich dziaciej pabiełarusku;

9. Patreba wybarnaha zakonu ŭ zakonadaŭčyja ŭstanowy, jaki daŭ-by mahčymaść biełaruskamu nasielnictwu mieć swaich pradstaŭnikoŭ u kolkaści adpawiadajučaj jahonaj ličbowaj sile.

(Pawodle biuletenu „Wiadomości Białoruskie“ № 5, 1937).

Umareńnie, kanfiskata i apelacyja. Tyja ŭsie biełaruskija dziejačy, u jakich padčas rewizii 28.XI.36 zabrali dakumanty i knižki i jakim palicyja ich nie ŭwiarnuła, 10.VI. sioleta atrymali z prakuratury pawiedamleńnie, što ich sprawa ŭmorana, a zatrymanyja dakumanty i knižki skanfiskawany. Dawiedwajemsia, što mnohija zacikaŭlenyja na hetu pastanowu Prakurora złažyli skarhu ŭ Akružny Sud, damahajučysia zwarotu skanfiskawanych dakumantaŭ i knižak. I heta zrazumieła. Tak naprykład, dziakujučy hetaj pastanowie Prakurora, majuć zhinuć, zabranyja ŭ red. Ks. Ad. Stankiewiča, historyčnyja dakumanty, nawukowyja knižki, rukapisny zbornik wieršaŭ Mašary, pryhatawany da druku, prywatnyja listy (časta trecich asob), u jakich jość cennyja wiestki adnosna biełaruskaha ruchu i inš. Usie hetyja mataryjały ks. redaktar žbiraŭ jak histaryčny i nawukowy mataryjał ahułam i jak mataryjał dla jaho pracaŭ z haliny historyi biełaruskaha adradženskaha ruchu.

Letniaje spynieńnie nabaženstwaŭ. U kaściele św. Mikałaja nabaženstwa dla biełarusaŭ na letnija miesiacy ŭžo spyniena. Pačnucca nanawa ŭ wieraśni miesiacy.

Biełaruskaja delehacyja. 8. VI. sioleta biełaruskaja delehacyja, u składzie red. J. Paźniaka, R. Šyrmy, M. Kościewiča i Żytkoŭskaha adwiedali Ministerstwa Aświety ŭ sprawie biełaruskaha liceju ŭ Wilni. Delehacyja heta pazytyŭnaha nie asiahnuła ničoha i sprawa liceju astajecca niawyrašanaj.

Biełaruski referat na Kanhresie Nacyjanalnych mienšaściaŭ. Sioleta Kanhres Nac. Mienšaściaŭ adbudziecca ŭ Londynie 14—15.VII. Ks. Ad. Stankiewič, jak delehat Bieł. Nac. K-tu, užo wysłaŭ na hety Kanhres pryznačany jamu referat na temu: „Etyčnyja padstawy kulturna-nacyjanalnych prawoŭ nacyjanalnych mienšaściaŭ“.

Schod Biełaruskaha Kredytnaha Kooperatywu. Dnia 23 traŭnia adbyŭsia ŭ Wilni schod siabroŭ Biełaruskaha Kredytnaha Kooperatywu. Schod wysłuchaŭ sprawazdačy Nahladnaj Rady i Uprawy z dziejnaści Kooperatywu ŭ minułym hodzie, zaćwierdziŭ budžet, bilans, rachunak prybylaŭ i strat, wybraŭ Nahladnuju Radu i abhawaryŭ mnoha spraŭ adnosna paprawy pałažeńnia Kooperatywu, jak sprawu ściahiwańnia daŭhoŭ, prapahandy i papularnaści kooperatywu ŭ šyrokich masach biełaruskaha nasielnictwa i inš. sprawy.

Z PALITYKI

× **Manifest čechasławackich litarataraŭ.** 20 hadoŭ tamu nazad čechasławackija litaratary wydali manifest, u jakim stali ŭ abaronie histaryčnych prawoŭ swajho narodu. Ciapier, abchodziačy 20-cihodździe taho manifestu, litaratary čechasławaččyny wydali nowy manifest: za demakracyju. Manifest haworyć, što budučaja Eŭropa budzie demakratyčnaj, Eŭropaj wolnych narodaŭ. Manifest hety padpisała 150 asob.

× **U Hišpanii** niadaŭna adzin z pieradawych hienerałaŭ paŭstancaŭ hien. Mola zabiŭsia. Byŭ heta najlepšy stratehik hišpanskich nacyjanalistaŭ. Kažuć, što jaho zabili.

× **U SSSR prysudy śmierci.** 11 červienia wajskowy sud u Maskwie zasudziŭ na karu śmierci maršałka Tuhačeŭskaha i 7 inšych asob wysokaj ranhi. Prysud užo spoŭnieny.

× **55 miljonaŭ žaŭnieraŭ hatowych da wajny.** Pawodle amerykanskaha abličeńnia, ciapier na wypadak wajny z 48 dziaržawaŭ staniec bolš 55 miljonaŭ žaŭnieraŭ. Da hetych dziaržawaŭ nia ŭličana miljonnaja kitajskaja armija. Najbolšuju armiju majuć Sawiety, bo až 1,545,000 stałaha wojska i 19,490,000 wyćwičanaha zapasu. Na druhim miescy staić Italija, dalej iduć: Francyja, Niamieččyna, Anhlija, Japonija.

× **U Niamieččynie aryšty j aryšty.** U apošnich dniach traŭnia aryštawana ŭ Berlinie 2000 asob pad zakidam prynaležnaści da sacyjał-demakratyčnaha ruchu. Aprača hetaha masawa tam iduć aryšty katalikoŭ.

× **Aŭtanomija dla Zakarpaćcia.** Čechasławackaja Respublika pastanawiła dać aŭtanomiju Zakarpaćciu. Pačałosia ŭžo jaje ždzieśnieńnie. Niadaŭna čechasławackaja rada ministraŭ pryniała zakonaprajekt ab ustanaŭleńni hubetnatara dla Zakarpaćcia. Maje być tak-ža ŭtworany aŭtanamičny zakarpacki sojm.

Našaj „Dumcy.”

Witaju Ciabie,„Chryścijanskaja Dumka,“
Što z Wostraje Bramy wychodziš!
Niasieš Ty paciechu ŭ rodnaj nam mowie
I horkija časy sałodziš.
Jak hlanu na rodnuju našuju„Dumku“—
Ad radaści serca zabjecca!
Tam wobraz kachanaje Matački Božaj —
Ach tam, maja dumka imkniecca!
Ty ptuškaj wiasieńniaj ka mnie prylacieła,
Cudoŭnyja pieśni piajała:
Za ščyryja słowy, tak blizkija sercu,
Z padziakaj Ciabie caławała...
Laci-ža-žTy, „Dumka,“ u rodnyja wioski
U śpiačyja stukaj wakonca:
Prabudziacca sercy zaspanaha Ludu
J Ciabie pawitajuć jak sonca!...

W. Muraška.

= **Pamiorła matka Stalina,** jakaja była chryścijankaj da śmierci.

= **15 klm. nad ziamloj.** Niadaŭna italjanskamu łatunu pałk. Pecci ŭdałosia na aeraplanie ŭźniacca ŭwyš na 15.665 mtr. Pierad im dałatali tolki da 15.222 m.

= **Chto maje najbolš kino-teatraŭ.** Najbolšuju kolkaść kino-teatraŭ maje ŭ Eŭropie Niamieččyna, bo až 5.300 kinaŭ, tady Anhlija — 5.000 kinaŭ, paśla Italija — 4.800, Francyja — 4.100, Hišpanija — 3.500, Čechasławaččyna — 1.800, Šwecyja — 1.600, Belhija — 800, Aŭstryja — 765, Polšč — 693. Najbolšyja kino-teatry jość u Francyi i Anhlii.

Z Kraju.

= **Nowyja bahaćci.** Niadaŭna na Paleśsi kala Dawidharadka adkryli wialikija zaležy aluminawaj hliny i koalitu.

= **Nowaja čyhunka,** što łuča Kabylnik i woziera Narač, užo skončana i ad 5 h. m. chodziać tam ciahniki.

Wilenskaja chronika.

= **Aryšty.** Aryštawanyja i pasadžany ŭ łukiski wastroh wiedamyja polskija maładyja palityčna-hramadzkija dziejačy dr. H. Dembinski i Jendrychoŭski. U čym ich winawaciać, — dahetul niawiedama.

= **Byŭšaja bazylijanskaja biblijateka** (rukapisy i staradruki), što znachodzicca ŭ bazylijanskich muroch, maje być addana na ŭłasnaść biblijateki im. Wrubleŭskich u Wilni.

Paštowaja skrynka.

St. Ž. Atrymali, dziakujem, budziem pakrysie karystać.

D. A. Dziakujem za pamiać i za matarjjały. U nastupnych numaroch budziem drukawać.

A. P. Atrymali, dziakujem, sprabujem wykarystać, prośbu spaŭniajem.

J. Biei. Atrymali šmat, adnak wieršy pisać Wam nia radzim. Zatoje Waša proza ŭsim wielmi padabałasia.

W. M. Dziakujem, drukujem. „Chr. D.” Wam pasyłajem. Ci dachodzić jana da Was?

K. F. Karystajem, prabujcie swajho piara časciej.

A. D. Z karespandencyi skarystajem u numary nastupnym. Wieršy Wašy na hety raz, na žal, nie ŭdalisia. Dy i pišycie Wy tak niawyrazna, što i pračytać niemahčyma.

D. J. M. Drukujem pilniejšy matarjał. Waš artykuł pojdzie ŭ nastupnym numary.

Ks. W. S. Sioje-toje wykarystajem.
N. Š. Drukujem.
Z. K. Choć pozna, ale karystajem.
A. K. Pryšlicie, skolki možacie.
D. B. Prośbu častkowa spaŭniajem.

Na „Chr. D“ prysłali: Ł. R. — 2,40, Ks. K. R. — 5,00, K. Ł. — 0,60, Sa zboru J. Bahdanowiča — 11,50, P. Š. — 0,60, R. Ł. — 0,60, M. K. — 0,60, Ul. S.—0,60, J. Ł. — 0,60, J. Š. — 1,20, Ul. U. — 0,50, A. W. — 2,00, J. S. — 1,00.

(d. b.)

Piśmy z wioski

Wiosačka **Niecki** ŭ Biełastoččynie całkom adrezana ad biełaruskich upływaŭ. Pabiełarusku tut haworać miž saboj tolki staršyja ŭ swajej chacie, a da dziaciej na't i ŭ chacie baćki starajucca hawaryć papolsku. U našaj wioscy ludzi nia majuć nad saboj biełaruskaj apieki. Naša wioska katalickaja, ale kala nas jość wioski prawasłaŭnyja i jany ŭžo ŭ biełaruščynie kudy za nas macniejšyja.

N. Š.

U nas u **Dziawieniskaj** hminie bolšaja čaść biełarusy, jakija haworać pabiełarusku i ŭ jakich usie zwyčai biełaruskija. Ale jość i ciomnych, katoryja nia znajuć, chto jany. U našaj parafii prawasłaŭnych biełarusaŭ niama. Jość u nas mnoha lićwinoŭ, katoryja damahajucca, kab u kaściele paLitoŭsku byli dadatkawyja nabaženstwy. Mnoha jość takich, što naprociŭ iduć i chočuć, kab u kaściele tolki papolsku było i takim čynam u našym kaściele idzie wialikaja kałatnia. Świedamyja biełarusy padtrymliwajuć lićwinoŭ, tolki samaja ciemnata prociŭ ich. Treba, kab i Biełarusy swajho damahalisia.

P—ski.

Žarty.

Šef biura da staroha ŭradoŭca:

— Kožny raz, jak uwachodžu, wy siadzicio biazdziejna. Peŭnie ŭžo was siły pakidajuć?

— Zusim nie, adkazwaje toj, tolki maju horšy słuch ad maich kalehaŭ i nia čuju, jak wy ŭwachodzicie.

* * *

Dzie chawaješ hrošy ad žonki?
— U tej šufladzie, hdzie ľažać dziurawyja škarpetki.

„Chr. Dumka“ wychodzić: 5 i 20 kožnaha miesiaca.
Padpiska na hod — 2 zł. 40 hr., na paŭhoda — 1 zł. 20 hr., na try miesiacy — 60 hr. Cana asobnaha numaru — 10 hrašoŭ.
Adras Redakcyi i Administracyi: Wilnia (Wilno), Zawalnaja wul. № 1—2.

Redakcyjnaja Kalehija: Ks. Dr. I. Rešeć, Wincuk Adwažny, Ks. Ad. Stankiewič, W. Jermałkowič
Adkazny redaktar KS. AD. STANKIEWIČ. × Časapis wychodzić z dazwołu duchoŭnaj ułady. × Wydawiec „BIEŁPRES“.

Biełaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny, Wilnia, Zawalnaja wul. № 1.